
ALGEMEEN RIJKSARCHIEF

**MINISTERIE VAN KOLONIËN EN
OPVOLGERS
(1859-) 1945-1963 (-1979)**

INV.NR.: 8414

Inhoudsopgave van dossier 36099

- openbaar -

Naturalisatie van een groep Toegoe christenen in NNG en emigratie naar Suriname.

- Bundel 1 Rapport Pouwer: "De Toegoeneze Gemeenschap te Hollandia"
(11.2.'61)
-
- Bijlage Rapport Pouwer:
"De beknopte geschiedenis der Christen
Gemeente Toegoe nabij Batavia"
door L.W. Tomasouw.
- Voorstel van Prof. Pouwer (1963) betreffende een hernieuwd onderzoek onder de Toegoenezen in Nederland.
- Naturalisatie Toegoenezen
- Overbrenging Toegoe-gemeenschap naar Nederland
- Opzending van in Westelijk-Nieuw-Guinea achtergelaten Toegoe-boeken en het archief van "Seroean Papoea Barat"
- Bundel 2 Dienstreis van Ir. J.S. Vollema naar Suriname i.v.m. oriëntering inzake mogelijkheden voor vestiging Toegoenezen in Suriname.
- Rapport v.d. Heren Witte en Vollema
dd. 17-2-1963
- Nota v. Mawe n.a.v. het rapport v/d heren Witte en Vollema
dd. 17-2-1963
- Oriëntatiereis voormannen Toegoe-gemeenschap (Th.A. Abrahams en R.A. Tomasouw) naar Suriname (Augs. 62), vergezeld van resident Winia.
- Rapport Winia dd. 2-9-62 over reis naar Suriname
- Instelling werkgroep door Suriname i.v.m. eventuele toelating v.d. Toegoenezen in Suriname (18 augs. 62)
- Nota over 't Toegoe project dd. 25-9-'62 (samensteller onbekend).
- Voorwaarden van Suriname dd. 4-4-'63
- Emigratie Toegoenezen naar Suriname
- groep kwartiermakers
vliegtuig 6-3-'63
- Passagierslijsten.
- Vliegtuig 27-4-'63
- Vertrek dd. 18-5-'63
- Vertrek dd. 25-5-'63 alsmede 1 juni '63 (laatste groep)
- Bundel 3 Eventuele aankoop v.d. Plantages Sorgvliet, Visserszorg en Leliëndaal
- Aankoop door de Nederlandse Regering van de Plantage Slootwijk.
- Coöperatieve Landbouwvereniging "Toegoe Slootwijk."
- oprichtingsakte -

oprichtingsakte dd. 28-5-'63

Statuten dd. 19-7-'63

Verzekering van de opstallen

Beëindiging v.d. verzekering 1.8.'63

Overzicht stand van zaken v.d. Toegoezen op Slootwijk,
door de hr. Witte, Dir. S.M.L. Suriname, dd. 1-5-1963.

Bundel 4

Financiering v.d. vestiging Toegoezen in Suriname

algemeen
Rapportage SML
Berechningen van
S. M. L.

~~Samenstelling Raad v. Toezicht en Raad
v. Advies~~

~~Sticht. Mach. L. is geen comptabele~~

~~Begroting Slootwijk 1964~~

~~Functie v.d. SML i/h Toegoe-project~~

~~Berekening 5% administr. loon~~

~~3 maandelijks Account. controle~~

~~Verstrekking maandel. voorsch. a/d SML
Sur.~~

~~Voorschot Sur. f. 88.000 v. jan en febr.
'64 aan SML Sur.~~

~~Voorschot f. 200.000.- aan SML
Sur. o/h jaar 1965~~

Bundel 5

Vragen v.d. heer Scheps m.b.t. Toegoe's welke nog in
Indonesië verblijven.

Persberichten.

Op bezoek bij de Toegoezen

Voorstel om koffie areaal om te zetten in citrus

Rapporten Comm. v. Advies i.z. bezoek aan Slootwijk

Nota Chef FAZ a/d Staatssecr. 12-7-1963

- 1) overeenkomst Rijk-Toegoe Slootwijk
- 2) arbeidsovereenkomst tussen de
Coöperatie en de leden.

Commissie v. Toezicht o.d. vestiging v. Toegoezen
in Suriname

Nota's v/d Chef FAZ a/d Minister.

Verzoeken om terugzending naar Nederland.

(zie ook: naamslips bdl. 6)

Intrekking v/h verzoek om terugzending naar Nederland
door een negental Toegoezen.

Bundel 6

Abrahams, Th.A.

Abrahams, G.

Courant, R.E.

Quiko

Latumanuway, A

(zie ook. blz. 4 rapp. hr. v.d. Goot
dd. 3-4-'64)

Lauw, E
Loen, K.N.
Michiels Ch.
Michiels, E.
Michiels-Andries, mevr. de wed. SM. zie rapport v.d.
Goot dd.4-7-'64

Nasarany, J.L.
Pendjol, Z. *Antier*
Sopacua, W.F. *Antier*
Tomasouw, E.F.
Tomasouw L.W.
Wetzel, R. *warwar, P.*

Rapportage nopens de wegens ziekte, in Nederland
achtergebleven Toegoenezen. dd.3-4-'64

Bundel 7

Rapportage v.d. heer S.v.d.Goot

Rapportage vanuit Suriname

Suriname dagboek

Rapport betr. Coöp. Toegoe Slootwijk
dd.12.10.'62

Commentaar op brieven van Toegoenezen
(v.n.l. v.d. hr. Tomasouw).

Annal 8

*Tijdschrift naar Nederland
Opmerkingen in de Vries
in het dagboek, politijveren*
GEHEIM

Voorbereiding emigratie Toegoenezen naar Suriname

Rapport v.d. heren Witte en Vollema

Nota van Mawe n.a.v. het Rapport v.d. heren Witte en
Vollema

Oriëntatiereis voormannen Toegoe gemeenschap
(Th.A.Abrahams en R.A. Tomasouw) naar Suriname augs.'62
vergezeld door resident Winia.

Rapport Winia dd. 2-9-'62 over de reis
naar Suriname

Instelling werkgroep door Suriname i.v.m. eventuele
toelating Toegoenezen in Suriname 18 augs. '62

Bundel 2

Financiering v.d. vestiging v. Toegoenezen in Suriname

Nota v.d. Raad v. Ministers betr.kosten overbrenging Toegoes

Toezeggingen door Biza aan Sur. t.a.v. vestiging Toegoe's
aldaar.

Antwoord Sur. op toezegging v. Biza.

Nadere mededeling v. Biza aan Sur.

Afspraak Biza met de Sticht. v. Machinale Landbouw in
Suriname.

P/18
1131
JHS/GBV

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN
INGEKOMEN

14 juni 1963

Deeldeel: *T 172*
Aanvraag: *63/835*
Aantal na *2* weken

jupe ag.

Den Dolder, 10 juni 1963.
Baarnseweg 36

Aan Zijne Excellentie
mr. Th.H. Bot,
Sijzenlaan 42,
DEN HAAG

*Spoed.
Hr. Rozenboom.*

huur adres

19/b.

Excellentie,

De heer L.W. Tomasouw, landbouwer te Slootwijk in Suriname, zit blijkbaar met de moeilijkheid, dat er in Indonesië nog z.g. Toegeonezen zijn, die graag verenigd willen worden met hun in Suriname verblijvende familieleden. Formeel zullen deze mensen wel Indonesiërs zijn. Een aantal vragen komen nu op:

1. Bestaan er nu bezwaren om deze Toegeonezen, al of niet formeel Indonesiërs zijnde, naar Nederland te laten komen om via Nederland naar Suriname uit te wijken?
2. Is het niet mogelijk dat deze mensen rechtstreeks van Indonesië naar Suriname gaan?
3. Zijn er u aanvragen van Toegeonezen bekend? Is hieromtrent een beslissing genomen en ik welk opzicht zijn deze mensen te helpen?

Graag uw zienswijze vernemend,

met alle achting,

J.H. Scheps
(J.H. Scheps)

Aantekening van Hr. Staatssecretaris Pot.

De hele opzet van het project Slootwijk, ook financieel etc., is berekend voor de Toegonezen uit N.N.G.

Uitbreiding met derden gaat de zaak vertroebelen. Ik geloof, dat wij dus afzijdig moeten blijven en ons niet op een onjuist pad moeten begeven. Er is bovendien ergens een grens aan de hulp, die wij deze groep bieden. Heer Tomasouw loopt niet over van bescheidenheid; wij moeten ons daardoor niet laten intimideren of van de wijs brengen.

Gaarne met spoed een concept-antwoord aan Heer Scheps.

Betreft: vragen heer Scheps
m.b.t. de Toegoenezen,
die nog in Indonesië
verblijven.

De heer Staatssecretaris

Voor zover ik heb kunnen nagaan, is een voorstel om de Toegoenezen, die nog in Indonesië zijn te verenigen met hen, die thans in Suriname wonen, nooit officieel aan de orde gesteld. Wel is deze gedachte in een enkel gesprek (o.a. tussen de heren Tomasouw en Kottier) naar voren gebracht, waarop deze laatste heeft geantwoord, dat hiervan geen sprake kon zijn. En dit, omdat de Toegoenezen uit Nieuw-Guinea uit een oogpunt van veiligstelling zijn geholpen, terwijl deze noodzaak bezwaarlijk kan worden gesteld ten aanzien van hen, die in Indonesië zijn achtergebleven en die zich immers al sedert jaren in hun lot hebben kunnen schikken.

De vragen van de heer Scheps zijn niet rechtstreek gericht op de financiering van een dergelijke overtocht (waar dus meer het antwoord van de heer Kottier betrekking op had) maar de heer Scheps stelt de te vervullen formaliteiten voor de overtocht alleen aan de orde. (Het is niet ondenkbaar dat de Toegoenezen in Suriname zich over de overkomst van hun lotgenoten in Indonesië met de Surinaamse regering in verbinding hebben gesteld of zullen stellen).

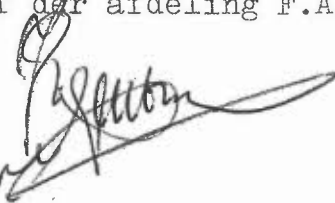
Indien men, wat de beantwoording van de vragen van de heer Scheps betreft, zich beperkt tot de verzorging van de noodzakelijke reisdocumenten (visa) dan lijkt het mij, ook in verband met de verhouding Nederland-Indonesië, dat het op het terrein van Buitenlandse Zaken ligt om hier antwoord op te geven.

Vraag 3 wordt ontkennend beantwoord.

18 juni 1963.

De chef der afdeling F.A.Z.

*De hele groep is de
familie Scheps, die
familie etc., is
beide van de
Toegoenezen uit N.G.
dit heeft met de
paar de dochter
in het, dat wij
als opzicht, wordt
e nu niet op een
niguit pad
begren. Er is
en pensioen de
heids. Het
in bevestiging
niet late, int
jama met
a nu h
10/8*

1) verblijvende

2) - mede in het kader van door het
gouvernement gedane toezeggingen -

3) immers omstreeks de tijd van de
souvereiniteitsoverdracht werden
de Toegoenezen in Indonesië in de
gelegenheid gesteld zich in Nieuw-
Guinea te vestigen, waarvan de groep,
waarom het hier gaat danook gebruik
heeft gemaakt omdat zij meende dat zij,
vooral terwille van hun geloof, zouden
worden lastig gevallen. Zij, die in
Indonesië achterbleven, meenden echter
dit voortgezette verblijf te kunnen
riskeren. Het verzoek van de heer
Tomasouw kan ik niet anders zien dan
een - overigens alleszins respectabele -
wens om thans zijn eigen familie weer
geheel om zich heen verenigd te zien.

4) de groep uit West Nieuw-Guinea

M. J. Glau

WEER VOORLEGGEN:

DEPONEREN:

AFDELING F.A.Z.

5

Nr. 17 juli 1963 IM
E 63/1035

Opstijl

BERICHT VERVOLG OP SCHRIJVEN VAN 10 juni 1963		VERVOLG OP Nr.	
Nr.		MEDEPARAAF <i>classificatie</i>	
BETREFFENDE Toegoneezen die nog in Indonesië verblijven.		VISIE,	
MEDEZENDEN] BIJLAGEN, TE WETEN:		GELDELIJK BEZWAAR 19... ART. F	
ZEGEL	GETYPT DOOR	GECOLL. DOOR	VERZONDEN DOOR
ANDERE KOSTEN	<i>efm</i>	<i>15.75 V E 18/7</i>	<i>10/7</i>

GESTELD DOOR:

TER RESUMTIE AANGEBODEN

19

'S-GRAVENHAGE 12 juli 19.63

de heer S G Tomesouw

AAN

de Hoogedelgestrenge heer J.H. Scheps
Baarnseweg 36
Den Dolder.

*mede is het kader van de
het financieel bezwaar met overname*

Zeer geachte heer Scheps,

In antwoord op Uw brief van 10 juni 1963 deel ik het volgende mede.

Toen de regering destijds besloot pogingen te ondernemen de in Hollandia verkerende groep Toegoneezen te doen emigreren, stond de gedachte voorop dat dit een oogpunt van veiligstelling van deze groep, tot deze maatregel moest worden overgegaan. ~~In het verleden~~ *afgeleid* in de gelegenheid gesteld zich in Nieuw-Guinea te vestigen, waar de groep, waar het hier om gaat, dan ook gebruik van heeft gemaakt omdat zij meenden dat zij, terwille van hun geloof, zouden worden lastig gevallen. Zij, die achterbleven, meenden dit niet te kunnen riskeren. Het verzoek van de heer Tomasouw kan ik niet anders zien dan een wens om zijn eigen familie ~~om~~ *om geheel* om zich heen verenigd te zien. *hem*

Het komt mij derhalve voor dat op grond van deze overwegingen bezwaarlijk ~~kan~~ *kan* worden gegaan met het verlenen van bemiddeling en financiële bijstand om de Toegoneezen waar het hier om gaat, die *nu* nog in Indonesië vertoeven, in staat te stellen naar Suriname te emigreren. Voorzover de heer Tomasouw dit ter sprake heeft gebracht, is zijn verzoek afgewezen en hem de raad gegeven om ~~na~~ *na* eerst

alhier

maai

37

NIET BESCHRIJVEN

doorslag Voorlichting

omdat het niet is overweerd

*L. van der Weide de
Achterblijvende groep
Toegoneezen in Suriname*

*meerdere adressen
verpeelbare*

ter tek. 10/7-1600
terug tek. 10/7-1700
n. stk.
n. stk.

4) de propositie West de veld graven

~~maar eens met zijn mensen flink aan de slag te
gaan om te bewijzen dat de wil aanwezig is om in
Suriname te slagen. Het zal de daar tewerk gestelde
Toegoenezen nog moeilijk genoeg vallen om ondanks
de verleende hulp zich een zelfstandig bestaan op
te bouwen.~~

DE STAATSECRETARIS,

4/11/7

6/11/7

112

NIET BESCHRIJVEN

AAN

de Hoogedelgestrenge heer
J.H. Scheps,
Baarnseweg 36,
Den Dolder.

10 juni 1963

F.A.Z.

C63/835

Toegoenezen die nog in
Indonesië verblijven.

12 juli 1963.

Zeer geachte heer Scheps,

In antwoord op Uw brief van 10 juni 1963 deel ik het volgende mede.

Toen de regering destijds besloot pogingen te ondernemen de in Hollandia verblijvende groep Toegoenezen te doen emigreren, stond de gedachte voorop dat - mede in het kader van door het gouvernement gedane toezeggingen - uit een oogpunt van veiligstelling van deze groep, tot deze maatregel moest worden overgegaan. In het verleden immers omstreeks de tijd van de soevereiniteitsoverdracht werden de Toegoenezen in Indonesië in de gelegenheid gesteld zich in Nieuw-Guinea te vestigen, waarvan de groep, waarom het hier gaat danook gebruik heeft gemaakt omdat zij meende dat zij, vooral terwille van hun geloof, zou worden lastig gevallen. Zij, die in Indonesië achterbleven, meenden echter dit voortgezette verblijf te kunnen riskeren. Het verzoek van de heer Tomasouw kan ik niet anders zien dan een - overigens alleszins respectabele - wens om thans zijn eigen familie weer geheel om zich heen verenigd te zien.

Het komt mij voor dat op grond van deze overwegingen bezwaarlijk kan worden overgegaan tot het verlenen van bemiddeling en financiële bijstand om de Toegoenezen die thans nog in Indonesië vertoeven, in staat te stellen naar Suriname te emigreren. Voorzover de heer Tomasouw dit alhier ter sprake

- heeft -

heeft gebracht, is zijn verzoek afgewezen en hem de raad gegeven om met de groep uit West Nieuw-Guinea te bewijzen dat de wil aanwezig is om in Suriname te slagen.

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

Den Dolder, 24 juli 1964
Baarnseweg 36.

P/18
1253
JHS/R

h. Roseboom

STRIKT PERSOONLIJK!

Aan Zijne Excellentie de Minister
van Binnenlandse Zaken,
mr. E.H. Toxopeus,
Binnenhof 19,
D E N H A A G .

Excellentie,

Helaas hebben wij het gesprek inzake de Toegoenezen nog niet gehad, maar ik ontvang uit Slootwijk aan de lopende band post, die mij zowel van de stand van zaken van de kleinvee- en varkens- teekt als de citrus-, koffie en cacao-arealen en alle mogelijke kwalen van alle mogelijke Toegoenezen op de hoogte houdt. Als voorbeeld geef ik u hierbij afschrift van de brief van 17 juli jl.

Met alle achting,

Bijl.

(J.H. Scheps)

17 AUG. 1964

Slootwijk 'rijdag 17 'uli 1964

Aan de Hoogedeloestr. Mevr J. H. Scheps 2de Kamerlid
der Staten Generaal Nederland

Mag ik U beleefd een kort maar belangrijk verlag over Slootwijk doen teekomen?
Door de lage slachtkippenprijzen tegenover de hoge voederkosten zijn Toegoebljvers genood-
zaakt, over te schakelen op de vee -kleinvee- en varkensteelt. Helpende Nederlanders-Toegoevrienden
den hebben ons instaat gesteld, varkens en kalveren te kopen.

Toegoebljvers, 21 mannen en 2 weduwen, byna 100 zielen sterk, hebben naast hunne uitgebreide
citrus-koffie-sasae en rijstarealen alsmede veeweide 18 geiten, 20 eenden, 15 keeien, 17 varkens
en 4500 kippen als bezit, dit is veel, in vergelijking met onze zielen aantal.

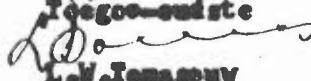
an de Toegoe's, die aldeer maar naar Nederland terugseuren, zie ik de toekomst zeer donker in,
e zullen nooit finansiel onafhankelijk worden, het zijn in totaal 12 mannen, waarender de
72 jarige verlamde Wilhelms Law, en 4 weduwen.

raag Uwe aandacht gevestigd op het verlangen van ons, Toegoebljvers, en Nederlander te wer-
den, slechts een klein aantal onger hebben die nationaliteit reeds verkregen, het gred nog
niet. Vóór ons vertrek uit Pieterberg Nederland hierheen, werd ons door ambtenaren van Ministe-
ie Binnenlandse Zaken Den Haag toegesegd, op de door die ambtenaren gehouden voorlichtings-
agen en avonden, dat we by aankomst in Slootwijk onze sedert 1959 aangevraagde Nederlandse
nationaliteit zouden verkrijgen, maar slechts ik en echtgenote hebben het voorrecht, by Ned.
tbl no 300 Wet van 4 Juli 1963 Nederlander te werden, het overgrote gedeelte van de rest nog
niet.

Woensdag 15 Juli kreeg ik bezoek van de Commandant Politie Marienburg, die mij e.e.a. onder-
reug i.v.m. de verzoeken van mijne 4 kinderen in Djakarta om overkomst in Slootwijk; mijn
soon Rudy was mede aanwezig. Ik vertelde, dat Nederlanders Toegoevrienden voor de benodigde
passage de Sociale Organisatie "De wilde Gansen van de IKOR" willen inschakelen; aan de Part.
secretaris van ZKH de Prins der Nederlanden riep ik de hulp in, en mijne kinderen op veerschet-
basis de reis Djakarta-Paramaribo te doen maken; dat ik als agrariër de reiskosten kan terug-
betalen, moege de Politie man blijken uit mijne hem inzage gegeven belastingbiljetten 1961
definitief en 1962 voorlopig, waarbij ik in Hollandia belasting moest betalen uit een zuiver
inkomen van Hf6427,- over 1961, en van Hf4000,- over 1962.

Nadat de Politie man een kijk had genomen van mijn goed verzorgd perceel en van mijne kippen-
vennen, oek van mijn a.o. koestal, geheel alleen door mijn zoon, Toegoeleider Rudy afgehandeld,
ging de Politie man naar het huis van mijn schoonzoon Wetzel toe, om zijn legd, de Inde Ned.
A. Van Leeuwen e.o.o. te ondervragen. Van Leeuwen, toerist, wil n.a.l. voorgoed in Slootwijk
lijven, hij is alvast begonnen met de kippenfok. Denkkelijk wil Van Leeuwen samen met Wetzel
kippen en eierenleverancier worden.

Mevr Scheps, naar aanleiding van het bovenstaande, beleefd Uwe hulp en voorspraak inzake
de overkomst en overtocht van mijne 4 kinderen uit Djakarta.

U beleefd dankend,
Hoogachtend,
Toegoe-eindste

L. W. Tomassouw

tuinder te Slootwijk

...nemen van in Suriname
werkende grote ondernemingen.

36099 -

Haagsche Courant

25 april 1963

Toegoenezen in Suriname

Paramaribo. — Gisteren is de eerste groep Toegoenezen ontscheept, die met de „Willemstad” in Paramaribo is aangekomen. Het betreft hier een gezelschap van vijftien personen. In de loop van de volgende weken zal er nog driemaal een contingent arriveren. Dat zal echter per vliegtuig plaatshebben.

De gisteren aangekomenen zijn zo snel mogelijk naar Slootwijk gebracht waarvoor de militairen, die enkele vaartuigen afstonden hebben zorggedragen. Door de stichting „Machinale Landbouw” werd de heer

Verschuuren afgestaan die in de eerste periode als contactman zal optreden.

Tijdens de tocht naar Slootwijk werd gepauzeerd op „Spieringshoek”. De directeur van deze plantage de heer Kloeth, bood de reizigers een warme maaltijd aan.

Te Slootwijk is reeds een ander gereedheid gebracht door acht wartistmakers.

De Toegoenezen zullen zich de eerste vijf jaren in Suriname op de landbouw toelagen. Hun status is die van immigranten.

Het Parool 25 april 1963

*J. van der ...
M. P. ...
v.k.*

*M. Valkema
Toegoe...*

*Arb. in
dr. Toegoe...*

36099

Het Vrije Volk (Den Haag)

2 mei 1963

Arb.

Waterpokken houden Toegoenezen tegen

(Van een onzer verslaggevers)

Bij vier Toegoeneesjes te Westerbork is waterpokken geconstateerd. Hierdoor zal het nog in Nederland verblijvende deel der Toegoenezenstam de eerste zes weken niet kunnen afreizen naar Suriname.

Nog zestien gezinnen verblijven in het woonoord De Pieterberg. Een deel van deze 84 personen zou zaterdag afreizen naar het 'beloofde land'. De rest zou vertrekken op 4 mei. F. S. Bosma, arts te Westerbork,

merkte bij een laatste controle dat vier kinderen besmet waren met waterpokken. De arts nam onmiddellijk contact op met Den Haag. Vanuit de residentie kwam de order dat vertrek moest worden uitgesteld.

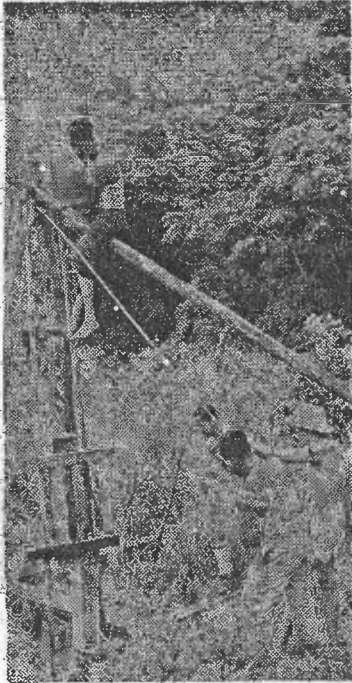
Dat betekent voor de Toegoenezen een oponthoud van ten minste zes weken. Een groot deel van de bagage van hen is al onderweg. Verstoken van het merendeel van hun huisraad en andere bezittingen zullen nu de 84 Toegoenezen geduldig op de genezing van de kinderen moeten wachten.

Prov. Overijsselsche en
Zwolsche Courant

3 mei 1963

Toegoenezen enthousiast in Slootwijk aan de slag

Kees Loen (42): leider, magazijnbeheerder en ambtenaar „bevolking”

De Toegoenezen staan zelf de bruggen, waar straks de trekkers over kunnen rijden.

Nederzetting op plantage in ver Suriname

PARAMARIBO, 15 mei. — De kleine groep Toegoenezen, die drie weken geleden met de „Willemstad” van de KNSM in Suriname aankwam, is al druk aan het werk op de plantage Slootwijk vijftig kilometer van de hoofdstad. Onder de krachtige leiding van Kees Loen en het wakend oog van „opa” Tomasauw zijn jong en oud aan de slag gegaan. De huizen worden gereed gemaakt voor bewoning, paden worden met gloednieuwe houwelen gekapt, bruggen worden gebouwd terwijl zelfs werd begonnen aan de oogst van cacao's.

Straks moeten ook de rijstsawahs klaar zijn, zodat de Toegoenezen nog bergen werk moeten yezetten, voordat zij dit jaar hun eigen rijst op tafel kunnen zetten. Het bevalt hun best op Slootwijk. Natuurlijk, zij hebben nog wens en genoeg want, aldus Kees Loen, „men vertelde ons in Nederland wel van de mogelijkheden”.

„Inderdaad staan hier de toegezegde veertig woningen, maar ons werd niet gezegd, dat deze huizen nauwelijks bruikbaar zijn voor bewoning. Ik heb een kraan in de keuken, aangesloten op de waterleiding. Dat was mij ook verteld, maar niemand heeft daarbij gezegd, dat die waterleiding het niet doet”. Maar ja, ze hebben geen tijd om daar lang over na te denken of om te klagen, want er moet aangepakt worden, er is immers veel te doen voordat deze 270 hectare in cultuur is gebracht.

Aanpakken doet hij wel, deze 42-jarige oud KNIL-militair. Naast zijn normale werkzaamheden op de plantage, voert hij ook het beheer over het magazijn, terwijl hij in de avonden in keurig handschrift de burgerlijke stand van zijn „kiboez” inricht. Deze samenleving doet werkelijk sterk denken aan de afgezonderde gemeenschappen in Israël. Zij voorziet geheel in eigen behoeften.

terwijl uitgebreid overleg plaats vindt tussen alle dorpsgenoten bij het nemen van beslissingen. Zo ook, toen alweer Kees Loen, met het idee kwam om een winkel en een restaurant te openen, waar de talrijke bezoekers aan de plantage, een bier-tje of een portie nasi goreng kunnen kopen. Belangstelling is er genoeg.

Bromfietsen

Ma al worden vaak 's zondags meer dan honderd mensen geteld, die op bromfietsen uit Paramaribo of uit het buxietstadje Moengo nieuwsgierig maar ook met grote belangstelling naar deze nieuwe inwoners van Suriname komen kijken. Dat bezoek is een plezierig verzetje voor de Toegoenezen, die in afzondering leven. Op deze „bezoekdagen” maken zij kennis met de Surinaamse hartelijkheid en behulpzaamheid. Maar Kees Loen verliest de zakelijke kant niet uit het oog. „Dit is een goede business”, zo zei hij tegen zijn dorpsgenoten. Besloten werd zo spoedig mogelijk het restaurant op poten te zetten. Een toegoenezenvrouw, die niet meer op het land kan werken en ook geen inkomsten van andere familieleden te verwachten heeft, zal beheerster van het restaurant worden, een baan waar zij dol gelukkig mee schijnt.

Maar een ieder van de gemeenschap was het er ook over eens, dat zo spoedig mogelijk een christelijke school op Slootwijk moet komen. Onmiddellijk werd een verzoekschrift naar het provinciaal bestuur van de evangelische broedergemeente in Paramaribo gezonden, die naar later bleek, wel oren heeft naar dit idee, zodat de 52 kinderen straks weer christelijk onderwijs kunnen volgen.

Misschien wordt dit aantal kinderen nog iets groter, want afgezien van de natuurlijke uitbreiding, rekent men er op dat de in Indonesië achtergebleven leden van de gemeenschap nu eindelijk de kans zullen krijgen zich weer bij de grote groep aan te sluiten. Deze groep, onder wie ook de kleindochter van opa Tomasauw, zag geen kans aansluiting te krijgen toen de Toegoenezen nog de steile berghellingen van Nieuw-Guinea bewerkten. Maar nu probeert men hen, indien mogelijk, op kosten van de gemeenschap of anders met steun van de Nederlandse regering naar Suriname te krijgen.

Voor alles verlangt men naar de komst van die gezinsleden, die nog in Nederland zijn achtergebleven. Hun vertrek naar zonnig Suriname moet helaas 5 weken worden uitgesteld wegens het uitbreken van waterpokken in het kamp. Men is in deze gemeenschap bijzonder aan elkaar gehecht en deze scheiding is iets dat de Toegoenezen maar moeilijk kunnen verteren. Maar gelukkig ondervonden zij van alle kanten zo veel hulp en steun, zowel van de overheid als van particulieren, dat alle tegenslagen niet opwegen tegen de gedachte gezamenlijk weer een gelukkige toekomst tegemoet te gaan in een land waar net „als vroeger” iedere dag een heerlijke troef schijnt.

Binnen deze ruimte niet schrijven

MEMORANDUM
KABINET VICE-MINISTER-PRESIDENT

VAN:
AAN: *Hr. Kobbiers.*
Artikel over
de Doegvoeren
ter zetting
aangeboden

Hant 3. 5. '63

Hr. Hoeksma

Bel. H. de Vries

124107*-16

MEMORANDUM
MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

VAN:
AAN: *Red. W. van der Grinten*
Jaime Florentin
voor HR (HKK)
om met begeleiding
hierin te worden
aangeboden

3/15

226622*-15

19 MEI 1963 10 - 1

36099

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Direkte Afdeling	APZ/WNG	Bewerker Mvr. Nieuwenhuis	Klass. nr.	Doss. nr. -36099
Corr. nr. 530981/36099	Rubricering	Zeer geheim Geheim	Vertrouwelijk Dienstgeheim	
Ingekomen stuk dd.	INZAGE			
van	Voorafgaande	Na expeditie		
Vervolg op Corr. nr.				
Medezenden :	Getypt door : S/B	Gecolld door : D.V.	Verzonden dd. 10 5 63 door	
met I en II: exemplaren van een fotokopie van het artikel "Op bezoek bij de Toegoenezen" (pag. 1 en 3) van het blad Suriname dd. 27 april 1963 --- mog te makem, ook mog een ex. voor het dossier, waarna <u>krant s.v.p. retour aan de Heer Harst (kr 72)</u>	Rappeleren op			
	Wijze van verzending a.a. (koerier, expresse, aangetekend, kosten verhalen, publiceren, zegelen, enz.)			
	I. Ter kennisneming van de Raad.			
	Te vernietigen na		jaar.	

de 19/5

aankomst f.c. van artikel gezonden naar de Heer Harst

's-Gravenhage, 8 mei 1963

Onderwerp: Vestiging Toegoenezen in Suriname.

A a n:

I. de Heer Minister-
President

de Heer Minister-
President,
Voorzitter van de Raad van Ministers,
te 's-Gravenhage.

~~Ter kennisneming van de leden van de Raad~~

getiteld
opgenomen in

Ik moge U hierbij ter kennisneming doen toekomen een foto-copie van een artikel "Op bezoek bij de Toegoenezen - WIJ VINDEN SLOOTWIJK GEWELDIG" uit het dagblad "Suriname" dd. 27 april 1963, betreffende de in margine dezes vermelde aangelegenheid.

Een exemplaar van bovenvermelde fotokopie zond ik ook aan de leden van de Raad van Ministers.
De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken,

Minister

Eveneens

[Handwritten signature]

[Handwritten signatures and initials]

Z.O.Z.

2X II.

Aan:
de Directeur van het Kabinet der Koningin
Korte Vijverberg 3,
's-GRAVENHAGE.

over
/tet kennisneming

je luid
opmerkingen in

Ik moge U hiernevens/ doen toekomen een foto-
kopie van een artikel "Op bezoek bij de Toegoenezen
- Wij vinden Sloopwijk Geweldig" uit het dagblad
Suriname dd. 27 april jl. betreffende de in hoofde
dezes vermelde aangelegenheid.

S/S
187
De Staatssecretaris van Binnenlandse
Zaken,

Binnen deze ruimte niet schrijven

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

AAN

de Heer Directeur van het Kabinet
der Koningin,
Korte Vijverberg 3,
's-Gravenhage.

Bijlagen: I

Uw brief van:

Directie

Hoofdafd.

Afd. APZ/WNG

Nr. 530981/36099

's-Gravenhage,

8 mei 1963.

Onderwerp:
Vestiging Toegoenezen in
Suriname.

Ik moge U hiernevens te Uwer kennisneming doen toekomen een foto-kopie van een artikel getiteld "Op bezoek bij de Toegoenezen - Wij vinden Slootwijk geweldig" - opgenomen in het dagblad Suriname dd. 27 april jl.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken.

w.g. Th. H. Bot.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

AAN

de Heer Minister-President,

Voorzitter van de Raad van Ministers,
te 's-Gravenhage.

Bijlagen: 1

Uw brief van:

Directie

Hoofdafd.

Afd. APZ/WNG

Nr. 530981/36099

Onderwerp:
Vestiging Toegoenezen in
Suriname.

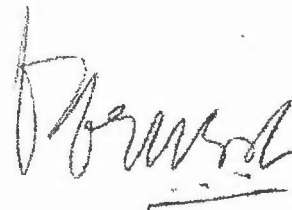
's-Gravenhage,

8 mei 1963.

Ik moge U hierbij ter kennisneming doen toekomen een foto-copie van een artikel getiteld "Op bezoek bij de Toegoenezen - WIJ VINDEN SLOOTWIJK GEWELDIG" - opgenomen in het dagblad "Suriname" dd.27 april 1963.

Een exemplaar van het artikel zond ik eveneens aan elk der leden van de Raad van Ministers.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken,

"Wij vinden Slootwijk geweldig"

Als je in de geschiedenis van je volk zo'n dikke tweehonderd jaar terug kunt gaan en dat kan „Opa" Tomasouw (67) die alle tussentijdse datums zomaar opspruit („Ik weet er veel van, ben op de Gemeentesecretaris geweest in Batavia"), dan mag je je wel een volk noemen. Zeker als je stand hebt gehouden, tezamen met het broedervolk uit Depok, als Christengemeenschap tussen miljoenen Mohammedanen, Opa Thomasouw ver-

teit heel veel, over de afstamming van Portugezen, over de aankoop (in 1684) van landbouwgronden om Batavia heen door gouverneur Johannes Camphuis waar de Toegoenezen begonnen de grond te bewerken, over de in 1678 gebouwde Portugese, **de over** Tritonette van Riebeeck dochtier van Jan, die de mensen leerde hoe en wat te planten, over malaria, die Europese zendelingen uit de buurt hield, over

Melchior Leydekker, vertaler van de Bijbel in het Maleis, die kennelijk wel tegen de malaria kon en die als de stichter van de „stam" beschouwd wordt, over verdrijving in de Engelse tijd naar Batavia-zelf waar de Christenkolonie ontstond en zo maar door.

De oude- en de jonge generatie

Janner dat het vruchtbare gebied dat eukale leken van de reiers in gezelschap van D.C. Lougias aan Slootwijk kon brengen met wat langer duurde, want, we hadden nog veel meer van de heer Tomasouw, paviljoen van de Toegoenezen, te weten kunnen komen. Daar is de jongste geschiedenis, die niet de mogelijkheid bood om 't oude. Twaalf jaar geleden weigerde, op een vijftigjarige leeftijd te blijven in Soekarno's Indonesië. Loyaal aan het Christendom, loyaal aan Nederland en Oranje, zag men in dat verhuizing naar Nieuw Guinea de enige mogelijkheid bood om het oude bestaan en de tradities voort te zetten.

„Wij kwamen daar aan en men wees ons een tjot (heuvel) en men zei, nou, zie maar dat je er wat van maakt. Dat heb ik echter geweigerd. Hoe kon ik met mijn oude benen tjot op tjot af, dan had ik geen adem meer gehad om te patjollen. Toen heeft men ons een ander terrein aangewezen dat echter ook erg onvruchtbaar was. We zijn begonnen met geiten te kweken om de mest. Al het keukenafval werd verzameld en in plantgaten gestopt. Na twaalf jaar hadden wij er een bloeiende vruchten- en groentetuin van gemaakt. Maar, toen moesten we ook van daar weg.

We zijn zo blij met Slootwijk. Dit is iets heel anders, hier kun je haast niet wachten met beginnen..."

dat meteen al een deel van de somijd worden goudt, leger gezan krijg, een eigen lapje grond waar de benougue groenten kunnen worden gekweekt en waar paardenvoer kan worden gehouden.

ree, veel hulp wordt ontvangen door de Stichting Machinale Landbouw waarvan de directeur, de heer Witte zich geheel heeft ingezet voor de zaak der Toegoenezen, van planters uit de omgeving en van de landbouwconsulent.

„Wij moeten", aldus de heer Loen, kwartiermeester en iedler „weten hoe wij hier dienen te weeten. Wij zijn erg blij dat wij zoveel hulp ontvangen zowel van het gouvernement als van particulieren". Van grote betekenis voor de gemeenschap daar zal het zijn als er een goede communicatie met de Oost-Verbinding tot stand is gekomen. De heer Loen ziet grote mogelijkheden voor recreatie op Slootwijk, er wordt zelfs gesproken van de bouw van een pasanggrahan.

Huisvesting

Momenteel zat alles nog geconcentreerd in de hoofdgebouwen, waarin kamerjes zijn afgesloten. Het wachten is op de rest van de groep (er zijn nu twintig mannen, veertien vrouwen en aant en dertig kinderen onder de 21) om het werk te kunnen indeen. De bestaande kleine woningen moeten worden opgeknaapt en er moet veel worden gebouwd. Dat gaat gebeuren in een soort aided-self-help systeem. Ook op ander gebied worden de plannen gezamenlijk gemaakt t.w. voor het planten en oogsten, voor de verzorging van de waterhuishouding etc. Binnen een jaar hoopt men volledig gevestigd te zijn. Het land heeft geest, dat men zich in de eerste vijf jaar volledig op de landbouw zal toelagen, iets wat Opa Tomasouw ontlokt: „Maar waarom maar vijf jaar! Wij willen het altijd!" We weten niet hoe de jongeren daarover denken. Er zijn b.v. jongens bij die op de lagere technische school zitten; er zijn er die hun diploma al hebben. Wie weet krijgen zij nog eens andere aspiraties...

Haast

Ze zijn er dan ook snel begonnen. Groentebedden worden gereed gemaakt, gemakken worden gebouwd, regenbakken waterdicht gemaakt, er wordt getimmerd, gewassen, gekookt, het is een en al bedrijvigheid. De mensen zijn inderdaad gelukkig, het straalt van ze af en zuster Joliffe, die voor medische hulp zorgt, kan het volmondig beamen. Misschien is het goed te zien hoe blij anderen kunnen zijn met een stukje van onze Surinaamse bodem. Wij zijn er zelf te gewoon aan geraakt dat we hier mogen wonen.

„De blijdschap straalt je daar bij de kleinste kinderen — die er overigens als uit melk en honing gebouwd uitzien — al tegemoet. Blijdschap en werklust, dat zijn de karakteristieke indrukken die men krijgt. Wie in een betrekkelijk geïsoleerde gemeenschap leeft, leert van alles aan de pakken. De Toegoenezen zijn niet alle landbouwers, zij kunnen timmeren, en metselen; zij kunnen met bulldozers omgaan, zij hebben vele mechanische problemen zelf opgelost en gevormd dit bedrag terug in de outfit die werd meegebracht bevonden zich gitaarsen.

Het plan

Door Nederland werd de plantage Slootwijk aangekocht voor een half miljoen met alles wat er op staat. Bij elkaar is het zo'n 3000 ha, waarvan de Toegoeneers er 790 te bewerken krijgen. In het eerste halfjaar krijgen zij credieten tot een bedrag van 35.000 gulden voor levensbehoeften enz. De bedoeling is dat de Coöperatie die zal worden gevormd dit bedrag terug betaalt. Er staat op Slootwijk momenteel aan citrus en cacao voor een 30 à 40.000 gulden bruto.

Wanneer deze oogst wordt geplukt en verkocht kan daarmee

Wij kregen echter gezamenlijk het idee dat er slaafs wordt gehoorzaamd. Je vermoedt eerder dat het net zo moet toegaan in de Kibboetzim van Israël waar ieder bezield werkt voor het groot worden van het eigen volk en waar men liefde heeft voor de bodem waarop men leeft.

Wij willen, evenals Opa Tomasouw, „niet te optimistisch zijn", wij willen ons richten naar de rustige wijsheid van de heer Loen en dan durven wij er bijna om te wedden, dat deze nieuwe „Suninamers" een grote aanwinst voor het nieuwe vaderland zullen blijken te worden.

Nieuw-Amsterdam, 5 oktober 1964.-

No. 2545

Onderwerp:
Betr. Regeling Conversie
koffiegronden.

A a n

het Bestuur van de Coöperatieve
Landbouwvereniging Toegoe-Slootwijk.

Bij deze vestig ik Uw aandacht op de Regeling
Conversie koffiegronden (koffie-areaal omzetten in
citrus), U daarbij in overweging gevende e.o.a. met
Uw adviseur, de heer E.BOLT, te bespreken, opdat U
kunt nagaan in hoeverre U van bedoelde regeling
kunt profiteren.

De Raad van Toezicht.

Bij afwezigheid van de andere leden,

J. Douglas.

cc.:

Mr. E.Bolt, p/a Vertegenwoordiger S.M.L.

Ir. C.de Boer, p/a S.M.L.

Mr. J.van Patten, p/a Kabinet Gouverneur.

Mr. J.Rosenboom, Ministerie van Bin.Zak., Nederland. ✓

MEMORANDUM

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

VAN: *Proces*
AAN: *Mag. Thuis.*

*Mals herenite met vrees
deinde dierwa 11u 2 kansen
blif een kon. Paktum brennen
dierwa te werven op g. m. x
d. o. p. m.*

Regist. admiss. ~~1~~ 29/7
delp 29/7

Betreft: Rapport
Commissie van Advies
inzake bezoek aan de
Toegoeneze Vestiging
Slootwijk.

Heer S.G.
Huidigen mtr. diell had moeten
vervallen.

15/7 '63

Bijlagen: drie ver-
slagen.

H. P. v. d. G. v. d. G.
dat hij
aan zijn zal regele
aanbevelen. de begin
overgenomen.
heer Staatssecretaris

Spied

Lege

Ged

9-10-63

Zoals U uit bijgaande verslagen moge
blijken is de start van de Toegoenezen in Suriname niet erg
spectaculair. Een en ander is grondig besproken met de heren
ir. Vollema, mr. Verhoeff, ir. De Boer, ir. Witte (directeur en
onderdirecteur stichting mechanische landbouw te Suriname) en
Van der Goot. Daarbij werd tot de conclusie gekomen dat in de
financiële overeenkomst tussen het Rijk en de coöperatie zo-
veel mogelijk waarborgen moeten worden opgenomen dat dit pro-
ject niet mislukt. O.a. zal hierin de basis moeten worden ge-
legd voor de benoeming van een commissie van toezicht, die,
met de nodige sancties voorzien, een en ander in goede banen
zal moeten leiden en houden. Ook zullen voor een goede gang
van zaken arbeidsovereenkomsten moeten worden gesloten tussen
de leden van de coöperatie en de coöperatie opdat de verplich-
ting tot het verrichten van arbeid duidelijk wordt omschreven
en om de leden overeenkomstig hun prestaties te kunnen belonen.

individaal

acc

acc

De heer Van der Goot, die hier te lan-
de veel contacten heeft gehad met de Toegoenezen en overigens
ook de tact en het gezag bezit met hen om te gaan, lijkt mij
de aangewezen persoon om in dit stadium naar Suriname te gaan
teneinde polshoogte te nemen om te adviseren bij de opstelling
van de financiële overeenkomst. Indien U hiermede akkoord gaat
zal met Maatschappelijk Werk contact worden opgenomen om zijn
vertrek tegen het einde van deze maand te regelen.

acc efm.

12/7

12 juli 1963.

DE CHEF VAN DE AFDELING F.A.Z.,

22 JULI 1963

RAPPORT Commissie van Advies

inzake bezoek aan de Toegoenese Vestiging

SLOOTWIJK

op 3 mei 1963

Tijdens het bezoek van de leden Kloeth en Dayverman aan Slootwijk op 3 mei jl werd in eerste instantie teruggekomen op de door genoemde leden reeds eerder naar voren gebrachte urgentie van een in verband met de komende regentijd noodzakelijke snelle aanpak der voor rijstbeplanting geprojecteerde velden. Daarbij bleek, dat de Toegoenese gemeenschap gezien hun volkomen onbekendheid met het milieu, de hier te lande gebruikelijke landbouwmethoden, de nieuwe gewassen en het klimaat, en door het feit, dat de gemeenschap nog bij lange na niet compleet is, zich in eerste instantie heeft toegelegd op het scheppen van een enigszins vertrouwd woonklimaat, en wat betreft het werkprogramma zich geheel toevertrouwd aan de adviezen van de commissie. Met het voorgaande voor ogen besloten genoemde leden onmiddellijk over te gaan tot het opstellen van een urgentie-werkprogramma aan de hand van een terreinbezoek aan de daartoe het eerst in aanmerking komende projecten, waarbij zij vergezeld waren van de heer Loen, voorzitter van het bestuur van de coöperatie der gemeenschap.

In volgorde van urgentie werd het volgende programma opgesteld:

1. RIJSTBOUW

Aangezien de verbouw van rijst op Slootwijk geheel afhankelijk is van de regenval, en deze moet worden geëntameerd bij het invallen van de grote regentijd, zal direct moeten worden overgegaan tot:

- a. schoonkappen van een tractorpad over de dam van het emplacement tot aan het rijstveld B-1;
- b. ruigte kappen op het rijstveld B-1, en indien de weersomstandigheden dit nog toelaten, het platgeslagen wied verbranden; zo niet, met de speciaal door Wageningen afgestane voorman overwegen dit wied in een aantal ploegbeurten onder te werken;
- c. in verband met de tijdnood het zaaizaad breedwerpig inzaaien: voor de aanleg van kweekbedden is het te laat.
- d. 2 tot 3 ha voormalig rijstland op de rits aan de oostzijde van veld C-1 tevens na bewerking met rijst inzaaien.

2. CACAO

- a. voor zover de werkzaamheden sub 1 de tijd daartoe bieden de rijpe cacao oogsten van de velden C-6, D-4, E-13, E-14 en G-9. De geoogste bonen zullen worden gefermenteerd en in de zon voorgedroogd op Slootwijk op aanwijzingen van de al-

daar nog verblijvende plantagevoorman Acton. Het zondroge product zal door de plantage Maasstroom worden gekocht voor Sf. 1,- per kg.

b. het jonge doch veelbelovende cacaoveld D-5 platwieden.

3. CITRUS

- a. alle citrusbomen bespuiten met 2% Asepta, waartoe een motor-rugspruit werd aangeschaft;
- b. vervolgens alle bomen bespuiten met 2% Malathion;
- c. alle citrusvelden in de B-sectie rondwieden, waarbij speciaal moet worden gelet op de reeds in de bomen geklonnen koedzoe.
- d. alle bomen bemesten met 1 kg ZA per boom in de spiegelomtrek.
- e. indien de werkzaamheden het toelaten de voorrang boven de voorgaande citrus-werkzaamheden geven aan de oogst van grape in veld D-1; de vruchten bestemmen voor eigen consumptie en locale verkoop; in verband met sluiting van het sei zoen kunnen de vruchten niet meer worden aangeboden aan de Citrus-centrale voor export.

4. LOZING

zo nodig de daarvoor in aanmerking komende hoofdloostrengen en daarmee in verbinding staande trekkers opschonon.

binnen afzienbare tijd zullen de 4 reserve sluisdeuren moeten worden vervaardigd; de maattekeningen en begrotingen worden overgedragen aan de heer Loen.

5. VEETEELT

- a. voor de voorziening in de eigen consumptie aan vlees en melk meent de commissie te moeten adviseren over te gaan tot de aanschaffing van rundvee, waartoe contact zou kunnen worden opgenomen met de SURALCO, welke te Moenggo beschikt over een zeer goed beheerde veestapel.
- b. in de eigen consumptie aan vlees en eieren zou zeer goed kunnen worden voorzien door de aanschaffing van geselecteerd pluivvee.

6. VISTEELT

Voorts achten voornoemde leden het voor de gemeenschap van belang de visteelt te gaan entameren, waartoe de aanwezige hoofdloosleidingen zich zeer goed lenene Aan LVV zou moeten worden verzocht net daartoe benodigde Tilapia- en Kwiekwie-broed te leveren.

7. KOFFIE

Voornoemde leden zijn de mening toegedaan, gezien de slechte wereldprijzen voor de Liberica-koffie, en de afwezigheid van een koffieverwerkingsinstallatie ter plaatse, waardoor de gemeenschap zich gedwongen zou zien de geogste koffie tegen hoge transportkosten elders te doen verwerken, elke exploitatie van de nog aanwezige koffievelden te moeten afraden, mede in verband met het feit, dat het aantal beschikbare werkkrachten- ook indien straks de gemeenschap voltallig zal zijn - waarschijnlijk nog niet eens

toereikend zal zijn voor een redelijke uitvoering van het programma, als vastgelegd in sub 1 tot en met 6.

WERKKRACHTEN

Zodra de Toegoenese gemeenschap voltallig aanwezig zal zijn op Slootwijk, zal zij volgens ter beschikking staande gegevens bestaan uit 33 gezinnen, welke omvatten:

- 50 mannen
- 48 vrouwen
- 81 kinderen

In totaal zullen dus 179 zielen een bestaan moeten vinden op Slootwijk.

Met de heer Loen het probleem der benodigde arbeidskrachten besprekend, werd er door de leden op gewezen, dat vooral nu de gemeenschap zich nog geheel landbouwkundig moet vormen, en het voor hen bestemde areaal daartoe tevens nog moet worden ingericht, in de aanvang alle beschikbare krachten, dus ook de vrouwen, zullen moeten worden ingezet, en het in het geheel niet uitgesloten is, dat ook in de toekomst een groot gedeelte der vrouwen blijvend zal moeten worden ingeschakeld bij het productieproces.

Aan de gemeenschap zal moeten worden overgelaten, hoe zij dit probleem het beste zal kunnen oplossen. Ook een drainage van het arbeidspotentieel door jongelui, die de voorkeur zouden willen geven aan andere werkzaamheden elders, kan althans in de eerste jaren der vestiging niet worden toegelaten, wil de gemeenschap zich zelfstandig bedruipen.

[Handwritten signatures]

[Illegible handwritten text]

RAPPORT

COMMISSIE VAN ADVIES

inzake bezoek aan de Toegoenese Vestiging

SLOOTWIJK

op 14 mei 1963

~~Door de leden Kloeth en Duyverman werd de vestiging wederom be-~~
zocht op 14 mei jongstleden. Aanleiding daartoe vormde het feit, dat aan rapporteurs ter ore was gekomen, dat aan het door hen ontwikkelde werkprogramma voor de Toegoenezen - vide rapport 3 mei - slechts in zeer traag tempo uitvoering werd gegeven, in verband waarmede bij rapporteurs een zekere ongerustheid over de gang van zaken was ontstaan. Hierbij dient te worden aangetekend, dat in feite de commissie slechts verplicht zou zijn tot het uitbrengen van adviezen, indien daartoe door de Toegoenezen zelf uitgenodigd. Dat jnochtans werd besloten tot een bezoek, meenden de rapporteurs als een plicht te zien in verband met de niet geringe verantwoordelijkheid, welke op hen rust.

Het bezoek op 14 mei jl kwam al uiterst ongeschikt uit. Kort na aankomst der rapporteurs arriveerde op Slootwijk een SMS-lichter met de volledige per KNSM aangevoerde scheepsbagage der gehele Toegoenese gemeenschap. Door de vereiste visitatie der douane ter plaatse was het voltallig bestuur der Toegoenese Coöperatie, mede door de daarop volgende distributie van de bagage onder de reeds aanwezige Toegoenezen, vrijwel van 9 tot 14 uur aaneen gebonden, en konden de rapporteurs slechts bij kleine tussenpozen even contact opnemen met de voorzitter, de heer Loen, zodat gedurende de resterende tijd de rapporteurs het emplacement en een klein gedeelte der aanplant doorkruisten. Naar aanleiding van hun indrukken wensen rapporteurs het volgende naar voren te brengen:

1. Opzet en karakter der gemeenschap

Genoegzaam is bekend gesteld, dat de gemeenschap zich geheel op de landbouw zou toelagen; zij bond zich tegenover de Surinaamse Regering tenminste 5 jaren als landbouwers in gesloten verband bijeen te blijven. Rapporteurs gingen dan ook van de aanvang af uit van de veronderstelling uit onder de Toegoenezen de drang te zullen ontmoeten zich zo spoedig en zo volledig mogelijk in te werken in de op Slootwijk voor hen geprojecteerde cultures, teneinde zich tevens zo snel mogelijk financieel onafhankelijk te maken. Alhoewel een aanvankelijke traagheid door gewinning aannemelijk is, menen de rapporteurs thans toch met een zekere ongerustheid te moeten constateren, dat naar hun mening de gemeenschap er nog veel te weinig van doordrongen is, dat elke dag een duidelijke toename betekent van de lening, welke hun is toegekend door de Nederlandse Regering; nog te zeer heerst op Slootwijk een "vacantiestemming". Het argument, dat de heer Loen in deze aanvoert, wil rapporteurs zeker niet als steekhoudend voorkomen: de gemeenschap zou er namelijk de voorkeur aan geven te wachten met definitieve beslissingen tot zij voltallig is. De rapporteurs zijn de mening toegedaan, en hebben hiervan ook duidelijk blijk gegeven bij de heer Loen, dat

elke mannelijke kracht in ieder geval, zo mogelijk ook reeds enkele vrouwelijke krachten, zich zo spoedig mogelijk vertrouwd gaan maken met de diverse landbouwkundige facetten op Slootwijk, zich dus landbouwkundig tevens aanpassend aan de hier te lande gebruikelijke werkmethoden. De 13 jaren in Hollandia hebben de meeste Toegoenezen vervreemd van de landbouw, en het zal vooral wat betreft de vrouwen moeilijk zijn deze ervan te overtuigen, dat zij voor het merendeel beslist niet gemist kunnen worden in het landbouwbedrijf. Of door de heer Loen hieromtrent reeds "in vergadering" gesproken is, is rapporteurs onbekend, alhoewel hunnerzijds dit onderwerp wel degelijk met de heer Loen werd besproken.

Rapporteurs maken zich in verband met het hogergenoemde speciaal ongerust over de onkruidontwikkeling in de tuinen, welke door de Toegoenezen in cultuur zullen worden gehouden. Op 4 april jl werd reeds door de heer Duyverman met nadruk gestipuleerd, dat sedert augustus 1962 onder het vorige beheer slechts zorg kon worden gedragen voor het allernoodzakelijkste onderhoud der aanplant, en dat dit impliceerde, dat direct na overname van het beheer dit onderhoud op zijn minst op dezelfde voet, zo niet beter zou dienen plaats te vinden. Nu sinds de overname de grote regentijd reeds enige buien van belang bracht, valt dan ook duidelijk waar te nemen, dat de voor de Toegoenezen gereserveerde aanplant door het onkruid dreigt overwoekerd te worden. De gevolgen daarvan wensen de rapporteurs bepaaldelijk niet op hun verantwoording te nemen.

2. Rijstbouw

Omstreeks 10 mei jl werd op Slootwijk de bewerking van het veld B-1 geëntameerd. Met de nieuwe 65 pk wieltractor, voorzien van kooiwielen, werd zonder voorafgaand neerslaan van het hoge wied getracht alles onder te ploegen. De draagkracht van de grond bleek echter herhaaldelijk niet voldoende te zijn zodat de tractor nogal eens bleef steken. Rapporteurs komen in dit verband terug op hun op 27 april jl op Slootwijk reeds naar voren gebrachte mening, dat een 65 pk tractor te zwaar zou zijn; zij geven dan ook in overweging hieraan nog eens aandacht te schenken.

Op de vraag der rapporteurs, waarom in dit verband niet was overgegaan tot de bewerking van de in het rapport van 3 mei jl genoemde achterstukken van het veld C-1, werd geantwoord, dat daar het wied te hoog zou zijn, hetgeen rapporteurs niet kunnen aanvaarden. De Toegoenezen schijnen bepaaldelijk nog bezwaren te hebben tegen handwieden, waar zij toch zeker eens een begin mee zullen moeten maken.

3. Cacao

Van de werkzaamheden in de cacaoavelden werd tot nog toe alleen het oogsten geëntameerd. Fermentatie en droging waren voor een eerste poging zeker bevredigend, alhoewel door de heer Duyverman werd betoogd, dat een fermentatieduur van 4 dagen te kort was; gebruikelijk is 5 à 6 dagen, waarbij geen risico wordt gelopen. Een en ander was te danken aan de gewaardeerde praktische aanwijzingen van de uit het vorige beheer achtergebleven voorman Acton, waarop rapporteurs later nog terugkomen.

De binnengebrachte hoeveelheid cacao was echter veel te gering. De oogstcapaciteit zal nog behoorlijk moeten worden opgevoerd, wil de cultuur op winstgevend niveau komen. Bovendien zal daartoe de aanplant behoorlijk dienen te worden uitgebreid, hetgeen ook in het programma is opgenomen, en wel tot 30 ha.

4. Citrus

Aan de citrusvelden was nog niets gedaan. De grape in het veld D-1 zou op de middag van 14 mei jl gedeeltelijk worden geoogst. Door een locale opkoper zouden namelijk 2000 stuks rijpe grapes tegen Sf. 0,01 per stuk worden afgenomen, welke bestelling later n nog door andere zou worden gevolgd. Het belang van deze oogst ligt vooral in het feit, dat daarmee hernieuwde bloei en vruchtzetting wordt gestimuleerd.

Aan de zuidzijde van dit veld werd een strook aangewezen voor de aanleg van een citruskwekerij, waartoe de heer Kloeth belangeloos aanwijzingen toezegde. Een teveel aan plantsoen in de toekomst zal voor de gemeenschap een welkome bron van inkomsten kunnen vormen. Door rapporteurs werd met nadruk verzocht de oogst van rijpe zure oranjevruchten niet te vergeten; de pitten daarvan zullen dienen voor de aanleg van een kweekbed van onderstammen.

5. Arbeiderskern

Door rapporteurs werd nog eens naar voren gebracht van welk groot belang het is, dat nu reeds de aanwezige arbeidskrachten zich zo snel mogelijk inwerken in de landbouw. Daarmede wordt een kern gevormd, welke de later binnenkomende krachten op soepele wijze kan ~~aan~~ opnemen in het arbeidsproces.

6. Winkel

Het viel rapporteurs direct bij het binnen komen op, dat door de heer Loen de Cooperatiewinkel sinds het vorige bezoek niet alleen reeds was gebouwd, doch ook nagenoeg ingericht. Op hun vraag, wat in dit verband dan met de Chinese winkel was overeen gekomen, werd geantwoord, dat deze kon blijven doorgaan. Op den duur zou de Cooperatiewinkel door haar lagere prijzen de andere er toch uit concureren. Een en ander was tegen het advies van de rapporteurs, die reeds van de aanvang af hadden geraden de gemeenschap hieromtrent te ~~haden~~ en een keuze te doen uit 2 mogelijkheden: of de verhuur van het winkelpand aan de reeds jaren op Slootwijk aanwezige Chinese winkelier te continueren, eventueel onder bepaalde prijscondities ten aanzien van de Toegoenese gemeenschap, of de huur/verhuur op te zeggen en met of zonder overname van de winkelinventaris de cooperatiewinkel in dat pand voort te zetten. De huidige oplossing kan de rapporteurs niet bevredigen, mede in verband met de daaruit mogelijk voortvloeiende concurrentiestrijd en daaraan verbonden locale verslechtering van de sfeer. Een vergoeding voor de cooperatiewinkel bleek ook niet aangevraagd! Door rapporteurs werd deze kwestie voorgelegd aan de Districts Commissaris.

7. Eethuis

Zonder voorkennis van rapporteurs bleek de heer Loen begonnen te zijn aan de bouw van een eethuis tegen de voorgevel van de cooperatiewinkel. Op de vraag van de rapporteurs waartoe, was het antwoord van de heer Loen, datdit was tot een redelijke ontvangst van bezoekers van buiten, terwijl daarmee tevens een vrouw uit de Toegoenese gemeenschap kon worden geholpen aan een redelijk bestaan;

deze zou jarenlang in Hollandia een eethuis beheerd hebben. Rapporteurs zijn van mening, dat zolang de gemeenschap als handbouwers geen levensvatbaarheid heeft bewezen de noodzaak van een eethuis voor gasten zeker niet aanwezig is. Bovendien wordt hiermede slechts een ongezone belangstelling voor de Toegoenezen gewekt.

8. bezoeken

Het is rapporteurs opgevallen, dat Sloopwijk een opvallende belangstelling van buiten geniet, en wel voor het overgrote gedeelte van de zijde van lieden, die hoegenaamd niets met de Toegoenezen hebben uit te staan. Voorts komen er steeds meer lieden, die speculerend op de onbekendheid ~~xxx~~ met de toestanden alhier van de zijde der Toegoenezen, tal van transacties wensen te sluiten. Het ware ten deze beslist noodzakelijk het Coöperatiebestuur erop te wijzen dat al hun wensen slechts kunnen worden behandeld via de Raad van Toezicht en de door deze aangewezen instantie voor de dagelijkse gang van zaken, en dienovereenkomstig het Coöperatiebestuur in het vervolg te verbieden met wie dan ook, exclusief overheidspersonen, enige transactie aan te gaan of te beloven. Er zijn thans diverse voorbeelden bekend van misbruik van deze regels, waarbij zelfs adviezen zijn verstrekt, onder andere omtrent vernieuwing van de sluizen, in het algemeen omtrent diverse onderwerpen, die in het geheel niet aan de orde zijn, laat staan vallen onder de competentie van buitenstaanders. Rapporteurs zijn van oordeel, dat de gemeenschap dienaangaande aan strenge voorschriften zal moeten onderworpen worden, teneinde haarzelf te beschermen tegen charlatans.

Het gevaar is voorts niet ondenkbaar, dat de gemeenschap door veelvuldig bezoek van buitenstaanders in zichzelf verdeeld zal geraken door het oor te lenen aan onjuiste berichtgeving, wellicht zelfs bewust verkeerde influisteringen. De gemeenschap zal nog geruime tijd nodig hebben omzichzelf te consolideren; daarnaast zal het niet geringe tijd en moeite kosten om voor zichzelf als geheel een aanvaardbare plaats te vinden in de Surinaamse samenleving. Zij zal dus moeten worden beschermd, zolang zij in- en extern te zwak is.

Tenslotte leiden de veelvuldige bezoeken tot afleiding van de zozeer noodzakelijk te verrichten werkzaamheden, en zouden uitnodigingen van de zijde van de buitenstaanders/bezoekers kunnen leiden tot ongewenste en niet te controleren verlaten van de plantage met daaraan eventueel verbonden kansen tot clandestien ~~ver~~ blijf en werkzoeken in de stad, hetgeen volkomen tegen de afspraken in is.

9. Ijskast en koeler

Door rapporteurs werden achter in de coöperatieve winkel een gloednieuwe grote ijskast en flessenkoeler aangetroffen, volgens inlichtingen bedoeld voor algemeen gebruik van de gemeenschap en voor het eethuis. Met de aanschaf was een bedrag gemoeid van Sf. 1.500,-. Rapporteurs zien de noodzaak in dit stadium van ontwikkeling in het geheel niet in. Bovendien vragen zij zich af, wie deze grote uitgaven controleert. Ook hieromtrent zullen regels moeten worden gegeven om de gemeenschap te beschermen tegen niet verantwoorde uitgaven. Rapporteurs krijgen de indruk, dat de gemeenschap in haar geheel nog slechts uiterst gering doordrongen is van de harde noogzaak van aanpakken en de bewaking van een grote zuinigheid. Uiteindelijk zullen de financiële lasten inzake terugbetaling van voorgeschoten gelden toch reeds zwaar drukken op haar.